ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 11ης Ιανουαρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-1/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunale civile e penale di Genova (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Kofisa Italia Srl

και

Ministero delle Finanze,

Servizio della Riscossione dei Tributi — Concessione Provincia di Genova — San Paolo Riscossioni Genova SpA,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 243 και 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. La Pergola, πρόεδρο τμήματος, M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann (εισηγητή) και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Kofisa Italia Srl, εκπροσωπούμενη από τον G. Leone, avvocato,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον U. Leanza, επικουρούμενο από τον I. M. Braguglia, avvocato dello Stato,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την R. V. Magrill, επικουρούμενη από την S. Moore, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους R. Tricot και P. Stancanelli,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Kofisa Italia Srl, εκπροσωπούμενης από τον G. Leone, της Ιταλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον G. De Bellis, avvocato dello Stato, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον P. Stancanelli, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 18ης Δεκεμβρίου 1998, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Ιανουαρίου 1999, το Tribunale civile e penale di Genova (Ιταλία) υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 243 και 244 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: τελωνειακός κώδικας).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ αφενός της εταιρίας Kofisa Italia Srl (στο εξής: Kofisa) και αφετέρου του Ministero delle Finanze (Υπουργείου Οικονομικών) και της Servizio della Riscossione dei Tributi — Concessione Provincia di Genova — San Paolo Riscossioni Genova SpA (Υπηρεσίας Επιβολής Φόρων — Γραφείο της Επαρχίας της Γένουας), αντικείμενο της οποίας είναι η επιστροφή του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) που επιβλήθηκε κατά την εισαγωγή.

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Ο τίτλος VIII του τελωνειακού κώδικα, ο οποίος επιγράφεται «Προσφυγή», περιλαμβάνει τα άρθρα 243 έως 245.

4 Το άρθρο 243 του τελωνειακού κώδικα προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή κατά των αποφάσεων των τελωνειακών αρχών σχετικά με την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας οι οποίες το αφορούν άμεσα και ατομικά.

Έχει επίσης δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή το πρόσωπο το οποίο έχει υποβάλει σχετική αίτηση στην αρμόδια τελωνειακή αρχή χωρίς όμως να επιτύχει την έκδοση απόφασης μέσα στην προθεσμία που αναφέρεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2.

Η προφυγή πρέπει να ασκείται στο κράτος μέλος στο οποίο ελήφθη η απόφαση ή υπεβλήθη η αίτηση για την έκδοσή της.

2. Το δικαίωμα προσφυγής μπορεί να ασκηθεί:

α) σε πρώτο στάδιο, ενώπιον της τελωνειακής αρχής που ορίζεται για τον σκοπό αυτό από τα κράτη μέλη,

β) σε δεύτερο στάδιο, ενώπιον μιας ανεξάρτητης αρχής, η οποία μπορεί να είναι μία δικαστική αρχή ή ένα ισοδύναμο ειδικευμένο όργανο σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη.»

5 Το άρθρο 244 του τελωνειακού κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Η άσκηση προσφυγής δεν επιφέρει την αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Ωστόσο, οι τελωνειακές αρχές μπορούν να αναβάλουν εν όλω ή εν μέρει την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης, αν έχουν βάσιμους λόγους να αμφιβάλλουν για τη συμφωνία της προσβαλλόμενης απόφασης με την τελωνειακή νομοθεσία ή όταν υπάρχει κίνδυνος ανεπανόρθωτης ζημίας για τον ενδιαφερόμενο.

Όταν η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, η αναστολή εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης εξαρτάται από την ύπαρξη ή τη σύσταση εγγύησης. Αυτή η εγγύηση, εντούτοις, μπορεί να μην απαιτηθεί όταν ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρές δυσκολίες οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα, λόγω της κατάστασης του οφειλέτη.»

6 Το άρθρο 245 του τελωνειακού κώδικα ορίζει τα εξής:

«Οι διατάξεις για τη θέση σε εφαρμογή της διαδικασίας της προσφυγής θεσπίζονται από τα κράτη μέλη.»

Η εθνική ρύθμιση

7 Το άρθρο 70 του διατάγματος 633 του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, της 26ης Οκτωβρίου 1972, περί επιβολής και ρυθμίσεως του φόρου προστιθέμενης αξίας [*GURI* (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ιταλίας), αριθ. 292, της 11ης Νοεμβρίου 1972, τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 1, στο εξής: διάταγμα του 1972], προβλέπει τα εξής:

«Ο φόρος εισαγωγής βεβαιώνεται, εκκαθαρίζεται και εισπράττεται για κάθε εισαγωγή. Όσον αφορά τις αμφισβητήσεις και τις κυρώσεις, εφαρμόζονται οι διατάξεις της τελωνειακής νομοθεσίας περί δασμών.»

8 Η εξουσία εισπράξεως των φόρων και των άλλων εσόδων του Δημοσίου διέπεται από το διάταγμα 43 του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, της 28ης Ιανουαρίου 1988 (*GURI*, αριθ. 49, της 29ης Φεβρουαρίου 1988, τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 2). Σύμφωνα με τις διατάξεις στις οποίες παραπέμπει το διάταγμα αυτό, αρμόδιος να διατάσσει την αναστολή εκτελέσεως σε σχέση με την είσπραξη των άμεσων και των έμμεσων φόρων είναι ο Direttore regionale delle entrate. Αντίθετα, όσον αφορά την είσπραξη των δασμών, η αρμοδιότητα αυτή έχει απονεμηθεί, με τα άρθρα 27 του νομοθετικού διατάγματος 105, της 26ης Απριλίου 1990 (*GURI*, αριθ. 106, της 9ης Μαΐου 1990, τακτικό συμπλήρωμα), και 32 του διατάγματος 287 του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, της 27ης Μαΐου 1992 (*GURI*, αριθ. 116, της 20ής Μαΐου 1992, τακτικό συμπλήρωμα), στον Direttore compartimentale delle dogane.

9 Η ισχύουσα κατά τον κρίσιμο χρόνο εθνική νομοθεσία δεν απένεμε στα τακτικά δικαστήρια αρμοδιότητα προς εκδίκαση αιτήσεων αναστολής εκτελέσεως των αποφάσεων περί εισπράξεως.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Η Kofisa είναι εμπορική εταιρία που δρα στις διεθνείς αγορές ως αγοραστής, πωλητής και μεσάζων στον τομέα των μηχανών και των προϊόντων της βιομηχανίας μετάλλου, της κατασκευής μηχανών, της κλωστοϋφαντουργίας και της βιομηχανίας τροφίμων.

11 Στις 10 Νοεμβρίου 1997 το Τελωνείο της Γένουας εξέδωσε κατά της Kofisa καταλογιστική πράξη σχετικά με την καταβολή 782 393 152 ιταλικών λιρών (ITL) εντόκως, ήτοι συνολικού ποσού 1 112 526 600 ITL, ως ΦΠΑ κατά την εισαγωγή, λόγω της εσφαλμένης εφαρμογής από την Kofisa του προβλεπόμενου ανώτατου ορίου. Η Kofisa άσκησε ανακοπή κατά της καταλογιστικής αυτής πράξεως ενώπιον του Tribunale civile e penale di Genova, χωρίς προηγουμένως να έχει ασκήσει διοικητική προσφυγή.

12 Ενόσω εκκρεμούσε η ανωτέρω διαδικασία, το Γραφείο Εισπράξεως των Φόρων της Επαρχίας της Γένουας κοινοποποίησε στην Kofisa βεβαιωτική πράξη που είχε εκδώσει η Εφορία σχετικά με την είσπραξη του εν λόγω ποσού, το οποίο είχε προσαυξηθεί κατά τους τόκους και τα σχετικά έξοδα.

13 Κατόπιν αυτού, η Kofisa υπέβαλε στο Tribunale civile e penale di Genova νέα αίτηση, με την οποία ζήτησε να αναγνωριστεί η έλλειψη νομιμότητας της βεβαιωτικής πράξης και να διαταχθεί η αναστολή εκτελέσεως της καταλογιστικής πράξης και της βεβαιωτικής πράξης, μέχρις ότου εκδοθεί δικαστική απόφαση επί του ζητήματος της υπάρξεως εν προκειμένω φορολογικής οφειλής.

14 Στο πλαίσιο της δεύτερης αυτής διαδικασίας, το Tribunale επισήμανε ότι, αν και αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι ο ΦΠΑ κατά την εισαγωγή και όχι οι δασμοί, το άρθρο 70 του διατάγματος του 1972 παραπέμπει, όταν πρόκειται για διαφορές σχετικές με τον ΦΠΑ επί των εισαγωγών και για τις προβλεπόμενες συναφώς κυρώσεις, στις διατάξεις των τελωνειακών νόμων που αφορούν τους εισαγωγικούς ή εξαγωγικούς δασμούς.

15 Κατόπιν αυτών, το Tribunale, διερωτώμενο αν η Kofisa μπορεί να προσφύγει απευθείας σ' αυτό, χωρίς προηγουμένως να έχει προσφύγει στις τελωνειακές αρχές, και αν το ίδιο έχει την εξουσία να δεχθεί την αίτηση αναστολής εκτελέσεως, έκρινε ότι η ερμηνεία των άρθρων 243 και 244 του τελωνειακού κώδικα είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς.

16 Το Tribunale, βασιζόμενο στην απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-130/95, Giloy (Συλλογή 1997, σ. I-4291), φρονεί ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο εν προκειμένω να απαντήσει σε ερωτήματα που αφορούν τις διατάξεις αυτές του τελωνειακού κώδικα.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale civile e penale di Genova ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί η προσφυγή που προβλέπεται στο άρθρο 243, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 2913/92, της 12ης Οκτωβρίου 1992, να ασκηθεί απευθείας ενώπιον της δικαστικής αρχής, χωρίς προηγουμένως να έχει υποβληθεί ανάλογη αίτηση στην τελωνειακή αρχή;

2) Παρέχει το άρθρο 244 του κανονισμού 2913/92 την εξουσία αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως μόνο στην τελωνειακή αρχή ή και στη δικαστική αρχή ενώπιον της οποίας έχει ασκηθεί η προσφυγή;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

18 Η Ιταλική Κυβέρνηση φρονεί ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να αποφανθεί επί των προδικαστικών αυτών ερωτημάτων, διότι αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι ο επιβαλλόμενος κατά την εισαγωγή ΦΠΑ και όχι οι επιβαλλόμενοι δασμοί. Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η δυνατότητα εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 70 του διατάγματος του 1972, διότι η σχετική παραπομπή αφορά μόνο τις εθνικές διατάξεις περί δασμών και τελών εισαγωγής ή εξαγωγής και ανάγεται σε μια διάταξη του 1972, δηλαδή σε χρόνο κατά τον οποίο δεν υπήρχαν ούτε ο τελωνειακός κώδικας ούτε κοινοτικές διατάξεις περί τελωνειακής οφειλής.

19 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι η κατάσταση κατά το ιταλικό δίκαιο διαφέρει από την κατάσταση στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Giloy. Η Επιτροπή παραθέτει διάφορες ιταλικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, από τις οποίες προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι, όσον αφορά την αναστολή εκτελέσεως αποφάσεων περί εισπράξεως οφειλόμενων ποσών, η ρύθμιση που διέπει τους άμεσους και έμμεσους φόρους, μεταξύ των οποίων καταλέγεται ο ΦΠΑ, αποτέλεσε τον γνώμονα για τη ρύθμιση που διέπει τις τελωνειακές οφειλές και όχι το αντίστροφο. Εξάλλου, η αρμόδια διοικητική αρχή για την αναστολή της εκτελέσεως των σχετικών αποφάσεων δεν είναι η ίδια στον τελωνειακό τομέα και στον τομέα των άμεσων και έμμεσων φόρων.

20 Κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 177 της Συνθήκης αποτελεί μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων. Επομένως, μόνο τα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων εκκρεμεί η διαφορά και τα οποία έχουν την ευθύνη της αποφάσεως που θα εκδώσουν είναι αρμόδια να εκτιμούν, με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να εκδώσουν τη δική τους απόφαση, όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο (προπαρατεθείσα απόφαση Giloy, σκέψη 20).

21 Κατά συνέπεια, όταν τα εθνικά δικαστήρια υποβάλλουν ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο οφείλει καταρχήν να

αποφαίνεται. Ούτε από το γράμμα του άρθρου 177 ούτε από το αντικείμενο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο αυτό προκύπτει ότι οι συντάκτες της Συνθήκης θέλησαν να αποκλείσουν από την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τις αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορούν διάταξη του κοινοτικού δικαίου στην ειδική περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους παραπέμπει στο περιεχόμενο της διατάξεως αυτής προκειμένου να προσδιοριστούν οι κανόνες που θα εφαρμοστούν σε καθαρώς εσωτερική κατάσταση του κράτους αυτού (προπαρατεθείσα απόφαση Giloy, σκέψη 21).

22 Η απόρριψη της αιτήσεως του εθνικού δικαστηρίου δεν είναι δυνατή δηλαδή παρά μόνον εφόσον προκύπτει ότι υφίσταται καταστρατήγηση του σκοπού της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης και ότι το Δικαστήριο καλείται στην πραγματικότητα να αποφανθεί επί κατασκευασμένης διαφοράς ή είναι προφανές ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν μπορεί να εφαρμοστεί ούτε άμεσα ούτε έμμεσα στις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως (προπαρατεθείσα απόφαση Giloy, σκέψη 22).

23 Εν προκειμένω το αιτούν δικαστήριο, βασιζόμενο στο άρθρο 70 του διατάγματος του 1972, εκθέτει ότι, όσον αφορά τις διαφορές σχετικά με τον ΦΠΑ επί των εισαγωγών στην Ιταλία και τις συναφείς κυρώσεις, το εθνικό δίκαιο παραπέμπει στις διατάξεις των τελωνειακών νόμων που αφορούν τους εισαγωγικούς ή εξαγωγικούς δασμούς.

24 Από την 1η Ιανουαρίου 1994 όμως, τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα διέπονται από τον κώδικα αυτό και όχι από τους αντίστοιχους εθνικούς νόμους.

25 Συναφώς η Ιταλική Κυβέρνηση δεν ανέφερε καμία διάταξη του εθνικού δικαίου που να προβλέπει, σε σχέση με τον ΦΠΑ επί των εισαγωγών, ότι διατηρούνται σε ισχύ οι εθνικές τελωνειακές διατάξεις που έχουν αντικατασταθεί, όσον αφορά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα, από τον κώδικα αυτό.

26 Η παραπομπή αυτή στις τελωνειακές διατάξεις, άρα και στον τελωνειακό κώδικα, δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα της αναστολής εκτελέσεως, γνώμονα για τις διατάξεις που ρυθμίζουν τα τελωνειακά θέματα αποτέλεσαν οι διατάξεις που διέπουν τον ΦΠΑ.

27 Η παραπομπή αυτή δεν αναιρείται ούτε από το γεγονός ότι η αρμόδια διοικητική αρχή για την αναστολή της εκτελέσεως δεν είναι η ίδια στον τελωνειακό τομέα και στον τομέα των άμεσων και έμμεσων φόρων. Πρώτον, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να πρέπει οι δύο αυτές διαφορετικές αρχές να εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες διαδικασίας. Δεύτερον, δεν αμφισβητείται ότι σε αμφότερους τους τομείς επιλαμβάνεται της υποθέσεως η ίδια δικαστική αρχή και ότι τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν την προσφυγή ενώπιον αυτής της δικαστικής αρχής.

28 Κατά συνέπεια, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, σύμφωνα με την ερμηνεία που δίδει το αιτούν δικαστήριο στην εθνική νομοθεσία, η παραπομπή που γίνεται με το άρθρο 70 του διατάγματος του 1972 περιλαμβάνει επίσης τα άρθρα 243 και 244 του τελωνειακού κώδικα.

29 Η παρούσα υπόθεση διαφέρει συνεπώς από την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 28ης Μαρτίου 1995, C-346/93, Kleinwort Benson (Συλλογή 1995, σ. I-615), με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορούσε τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24).

30 Συγκεκριμένα, η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία αφενός δεν περιορίζεται να λάβει ως γνώμονα τον τελωνειακό κώδικα και αφετέρου δεν προβλέπει ρητά τη δυνατότητα των εθνικών αρχών να επιφέρουν τροποποιήσεις συνεπαγόμενες τη δημιουργία αποκλίσεων μεταξύ των εθνικών διατάξεων και των αντίστοιχων κοινοτικών διατάξεων.

31 Επιπλέον, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι το αιτούν δικαστήριο έχει την ευχέρεια να αποστεί από την ερμηνεία που δίνει το Δικαστήριο στις διατάξεις του τελωνειακού κώδικα.

32 Όταν η εθνική νομοθεσία, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, εναρμονίζει τις λύσεις που προβλέπει για τις εσωτερικές καταστάσεις προς τις λύσεις που έχουν γίνει δεκτές στο κοινοτικό δίκαιο, προκειμένου σε συγκρίσιμες καταστάσεις να εφαρμόζεται ενιαία διαδικασία, υφίσταται οπωσδήποτε κοινοτικό συμφέρον για ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων ή των εννοιών που συμπίπτουν με διατάξεις ή έννοιες του κοινοτικού δικαίου, ανεξάρτητα από τις συνθήκες υπό τις οποίες εφαρμόζονται, προκειμένου να αποφευχθούν στο μέλλον ερμηνευτικές αποκλίσεις (προπαρατεθείσα απόφαση Giloy, σκέψη 28).

33 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα.

Επί του πρώτου ερωτήματος

34 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η προσφυγή κατ' αποφάσεων των τελωνειακών αρχών, που προβλέπεται στο άρθρο 243 του τελωνειακού κώδικα, μπορεί να ασκηθεί απευθείας ενώπιον της δικαστικής αρχής ή πρέπει πάντοτε, σε πρώτο στάδιο, να ασκείται ενώπιον της τελωνειακής αρχής.

35 Το άρθρο 243, παράγραφος 2, του τελωνειακού κώδικα προβλέπει ότι η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί, σε πρώτο στάδιο, ενώπιον της τελωνειακής αρχής και, σε δεύτερο στάδιο, ενώπιον μιας ανεξάρτητης αρχής, η οποία μπορεί να είναι δικαστική.

36 Από το γράμμα της ανωτέρω διατάξεως δεν προκύπτει ότι η προσφυγή ενώπιον της τελωνειακής αρχής είναι υποχρεωτική πριν από την άσκηση προσφυγής ενώπιον της ανεξάρτητης αρχής.

37 Επισημαίνεται συναφώς ότι το άρθρο 243 του τελωνειακού κώδικα περιλαμβάνεται στον τίτλο VIII του κώδικα αυτού, ο οποίος αφορά το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής.

38 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι διατάξεις του ανωτέρω τίτλου, αντίθετα προς πολλές από τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις του τελωνειακού κώδικα, αφορούν μόνον ορισμένα ουσιώδη ζητήματα της προστασίας των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών, χωρίς να ρυθμίζουν λεπτομερώς τη διαδικασία ασκήσεως προσφυγής. Το άρθρο 245 του τελωνειακού κώδικα προβλέπει συγκεκριμένα ότι οι διατάξεις για τη θέση σε εφαρμογή της διαδικασίας ασκήσεως προσφυγής θεσπίζονται από τα κράτη μέλη.

39 Κατά συνέπεια, ο κοινοτικός νομοθέτης, χαράσσοντας τις γενικές μόνο γραμμές της διαδικασίας ασκήσεως προσφυγής, δεν απέκλεισε τη δυνατότητα να επιτρέπεται στους επιχειρηματίες, βάσει του εθνικού δικαίου, να προσφεύγουν απευθείας σε ανεξάρτητη αρχή.

40 Η ορθότητα της ανωτέρω ερμηνείας επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η θεσπισθείσα κοινοτική ρύθμιση διαφέρει στο σημείο αυτό από την πρόταση κανονισμού 90/C 128/1 του Συμβουλίου περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή στο Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 1990 (ΕΕ 1990, C 128, σ. 1) και η οποία περιελάμβανε λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με την προσφυγή και προέβλεπε ρητά, στο άρθρο 249, ότι για την άσκηση προσφυγής ενώπιον των δικαστικών αρχών ήταν καταρχήν αναγκαία η άσκηση προηγουμένως προσφυγής ενώπιον των τελωνειακών αρχών.

41 Οι λόγοι που οδήγησαν τον κοινοτικό νομοθέτη να περιοριστεί στη ρύθμιση ορισμένων γενικών μόνο πτυχών του δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής εκτίθενται,

μεταξύ άλλων, στο σημείο 2.50 της γνωμοδοτήσεως 91/C 60/03 της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1990 για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα και την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί προσδιορισμού των περιπτώσεων και των όρων υπό τους οποίους είναι δυνατή η προσφυγή στο καθεστώς της προσωρινής εισαγωγής με ολική απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς (ΕΕ 1991, C 60, σ. 5). Στο εν λόγω σημείο προβλέπονται τα εξής: «Η ιδιαιτερότητα της εναρμόνισης του δικαιώματος προσφυγής βρίσκεται όχι μόνο στις μεγάλες διαφορές των σχετικών εθνικών διαδικασιών, αλλά (...) και στο γεγονός ότι αυτό θα ισχύει ομοιόμορφα για το σύνολο των εθνικών διοικητικών και φορολογικών διατάξεων και ότι με την εναρμόνιση του δικαιώματος προσφυγής μόνο στον τομέα του φορολογικού [τελωνειακού] δικαίου διασπάται ένα ομοιόμορφο σύστημα σχετικά με το δικαίωμα προσφυγής που ισχύει έως τώρα σε εθνικά επίπεδα.»

42 Εξάλλου, η κοινοτική νομοθεσία δεν περιέχει ούτε στοιχεία από τα οποία να συνάγεται ότι επιτρέπει στους επιχειρηματίες να προσφεύγουν απευθείας στην ανεξάρτητη αρχή, χωρίς προηγουμένως να έχουν προσφύγει στην τελωνειακή αρχή, αν η προσφυγή στην τελωνειακή αρχή είναι υποχρεωτική κατά την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία.

43 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το ζήτημα αν οι επιχειρηματίες είναι υποχρεωμένοι, σε πρώτο στάδιο, να ασκούν προσφυγή ενώπιον της τελωνειακής αρχής ή μπορούν να την ασκούν απευθείας ενώπιον της δικαστικής αρχής επιλύεται βάσει του εθνικού δικαίου.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

44 Με το δεύτερο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 244 του τελωνειακού κώδικα παρέχει την εξουσία αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως μόνο στις τελωνειακές αρχές ή και στις δικαστικές αρχές.

45 Από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 244 του τελωνειακού κώδικα προκύπτει ότι η διάταξη αυτή παρέχει την εξουσία αυτή μόνο στις τελωνειακές αρχές.

46 Εντούτοις, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα για αποτελεσματική δικαστική προστασία. Ο απαιτούμενος δικαστικός έλεγχος κάθε αποφάσεως των εθνικών αρχών αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, απορρέουσα από τις κοινές στα κράτη μέλη συνταγματικές παραδόσεις, και έχει παγιωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1987, 222/86, Heylens κ.λπ., Συλλογή 1987, σ. 4097, σκέψη 14, και της 3ης Δεκεμβρίου 1992, C-97/91, Oleificio Borelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-6313, σκέψη 14).

47 Τα εθνικά δικαστήρια, κατά την άσκηση του δικαστικού ελέγχου, οφείλουν, κατ' εφαρμογή της εξαγγελλόμενης στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 10 ΕΚ) αρχής της συνεργασίας, να διασφαλίζουν τη νομική προστασία που απορρέει για τους πολίτες από το άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου (απόφαση της 19ης Ιουνίου 1990, C-213/89, Factortame κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-2433, σκέψη 19).

48 Όσον αφορά ειδικότερα τη δυνατότητα να διαταχθεί η αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως τελωνειακής αρχής, πρέπει να υπομνηστεί ότι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί μια διεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο διαφορά πρέπει να είναι σε θέση να διατάξει προσωρινά μέτρα για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί σχετικά με την ύπαρξη των προβαλλομένων βάσει του κοινοτικού δικαίου δικαιωμάτων (προπαρατεθείσα απόφαση Factortame κ.λπ., σκέψη 21).

49 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 244 του τελωνειακού κώδικα πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει την εξουσία αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως μόνο στις τελωνειακές αρχές. Εντούτοις, η διάταξη αυτή δεν περιορίζει την εξουσία των δικαστικών αρχών, ενώπιον των οποίων έχει ασκηθεί προσφυγή δυνάμει του άρθρου 243 του εν λόγω κώδικα, να διατάξουν την αναστολή αυτή, προς εκπλήρωση της υποχρεώσεώς τους να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 18ης Δεκεμβρίου 1998 το Tribunale civile e penale di Genova, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 243 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το ζήτημα αν οι επιχειρηματίες είναι υποχρεωμένοι, σε πρώτο στάδιο, να ασκούν προσφυγή ενώπιον της τελωνειακής αρχής ή μπορούν να την ασκούν απευθείας ενώπιον της δικαστικής αρχής επιλύεται βάσει του εθνικού δικαίου.**

2) **Το άρθρο 244 του κανονισμού 2913/92 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει την εξουσία αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως μόνο στις τελωνειακές αρχές. Εντούτοις, η διάταξη αυτή δεν περιορίζει την εξουσία των δικαστικών αρχών, ενώπιον των οποίων έχει ασκηθεί προσφυγή δυνάμει του άρθρου 243 του εν λόγω κανονισμού, να διατάσσουν την ανα-**

στολή αυτή, προς εκπλήρωση της υποχρεώσεώς τους να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου.

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιανουαρίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

A. La Pergola